



Referat af brugerrådets møde d. 11. maj 2016

Til stede var:

Finn Søndergaard	- Danmarks Idrætsforening
Otto Hansen	- Danmarks Naturfredningsforening
Thorkild Danielsen	- Friluftsrådet
Hans Gemælle	- Djursland Landboforening
Carsten Skivild	- Lokal repræsentant for Kalø området
Mogens Overballe	- Norddjurs Kommune
Peter Andersen	- Syddjurs Kommune
Joy Klein	- Dansk Ornitologisk Forening, Østjylland
Peter Brostrøm (PEB)	- Naturstyrelsen, Kronjylland

Derudover deltog:

Michael Dickensson	- DN Viborg, deltog i ekskursionsdelen af mødet
Eigil Møller	- Skovfoged, areal- og personale ansvarlig ved KJY
Rune Rauff Schultz	- Studerende, Skov- og Landskabsingeniør
Jan Højland	- Sekretær for rådet

Ikke til stede:

Gerner Klærke	- Lokal repræsentant for Hald området
Carl Erik Hjortshøj	- Randers Kommune
Inger Astrup	- Viborg Kommune
Jørgen Ørgaard	- Lokal repræsentant for Mols området
Poul Arne Nielsen	- Danmarks Jægerforbund, Kreds 6

Besigtigelsen ved Kjællinghøl, Hjermand Skov

Rådet så en af enhedens mest brugte lejrpladser, **kanopladsen ved Gudenåen**. Her er adgang til drikkevand, toilet og indsamling af affald. Pladsen drives i et partnerskab med Naturskolerne ved Viborg, der har tilsynet og evt. oprydning på pladsen. Alle må benytte pladsen og der kræves ikke reservation.

Ved Gudenåen er der i 2011 etableret en **bro**, der sikrer en stiforbindelse fra Bjerringbro til Kjællinghøl og tilbage igen på den anden side. Broen er ligeledes et eksempel på et partnerskab, der blev drevet af lokale ildsjæle i Bjerringbro. Ekstern finansiering sikrede midler til broens opførelse, NST er alene arealvært for projektet.

Ved Gudenåen orienterede OH og MD om Danmarks Naturfredningsforenings **forslag til fredning af landskabet omkring Gudenåen mellem Ulstrup og Bjerringbro**. Fredningen har primært til hensigt at sikre et åbent landskab i ådalen. Der har været en tendens til at marker tilplantes med juletræer eller energipil, hvilket slører konturerne i landskabet. Trækstien, der giver offentligheden adgang til området, tænkes rykket lidt væk fra åen på få

strækninger. Dette skyldes at stien ikke er farbar hele året bl.a. på grund af høj vandstand og af manglende pleje/slid. Processen er endnu i sin begyndelse og der foregår forhandlinger med diverse lodsejere mv.

Rådet så også det lille **jernalderhus** med tilhørende værkstedshytter og shelters. Et tilbud der drives af Naturskolerne ved Viborg i et partnerskab med NST, KJY. Igen er NST alene arealvært for dette tilbud.

Herefter kørte rådet til **Hjermind Skov** nord for hovedlandevejen. Her skulle rådet se og høre om de **skader på skovvejene**, som en del brugere havde bemærket / klaget over i vinterens løb. Skovvejene har været under hårdt pres i forbindelse med skovningen i vinteren 2015/16, det har både været vådt, mildt og KJY har fældet og kørt en del træ ud af skovene. Arbejdet har dog ikke været anderledes end det plejer, sådan at forstå, at vi til en hver tid kan stoppe arbejdet med de store maskiner, hvis og når vi skønner det går ud over veje samt skovbunden. Arbejdet på skovbunden foregår via det vi kalder faste kørespor, det vil sige at maskinerne har fået anvist spor de ikke må afvige. Vi undgår derved at de tunge maskiner trykker og ødelægger over alt i skovbunden, fortidsminder og andre værdier, som vi gerne vil passe på. Skovvejene bliver genoprettet efter skovning og udkørsel af træet. Skovens gæster vil altså kunne opleve, at skovvejene i en periode kan være lidt sværere at færdes på end vanligt. DN foreslog at man evt. orienterede publikum om større forestående arbejder i fx den lokale presse. Dette gøres også i områder hvor vi kan forudse reaktioner fra publikum og andre burgergrupper.

Rådet så både stakke af træ til energi, men også stakke med nåletræ i store dimensioner til eksport. Skoven, hvorfra disse emner er udtaget, er præget af træer i flere aldre og af en sammensætning af flere arter. Et skovbillede som vi generelt arbejder hen mod. Rådet blev orienteret om at certificeringen af statens skove medfører at vi bl.a. efterlader 5 træer per ha til henfald og efterfølgende dødt ved. Vi forsøger at undgå redetræer i forbindelse med skovningerne. Arealet gennemgås inden arbejdet begynder. Er der redetræer så afmærker vi disse inden maskinerne kører gennem stykket.

Besigtigelsen ved Vindum Skov

Herefter kørte rådet til Vindum Skov for at blive orienteret om **Urørt Skov**. Det er netop i skrivende stund blev annonceret, at regeringens Naturpakke rummer et indsatsområde med biodiversitetsskov. Der skal udlægges 25.000 ha biodiversitetsskov, heraf bliver ca. 19.000 ha urørt skov og ca. 6000 ha anden skov med biodiversitetsformål. De konkrete tiltag er naturligvis ikke lagt fast endnu og vi kan derfor ikke orientere om omfanget af indsatsen på KJY's arealer.

Rådet blev præsenteret for et areal, der blev udlagt til urørt skov i 1994. En bevoksning med ens aldrende bøge på en nordvendt skråning. Bevoksning er nu så småt under forfald, dvs. at nogle træer er væltet under de seneste storme, hvilket bevirker at der opstår huller i kronetaget. Masser af spættehuller og trænedbrydende svampe er karakteristisk for det udpegede areal. Men der vil gå

mange år endnu før vi vil se indvandring af andre træarter og en mere stabil tilstand vil indtræffe.

Samme sted så vi eksempel på hvordan en vildtart, nemlig kronvildtet, kan påvirke skoven meget kraftigt. Er kronvildtbestanden først blevet stor i et område, så kan de undertrykke opvæksten af unge træer i skoven. Eksempelvis skal alle nyplantninger indhegnes, ellers bliver de ædt af vildtet.

Punkter til drøftelse:

Revision af driftsplanen.

Tidsplanen for revisionen var sat til at skulle påbegyndes i forsommeren 2016. Men grundet deling og udflytning af Naturstyrelsen fra København til Randbøl, så er tidsplanen for processen er skredet til en gang i efteråret 2016.

Revisionen bliver en status for den driftsplan vi har nu. Derudover skal der foretages taksation og en beholdningsopgørelse, som danner udgangspunkt for en vurdering af hvilken retning skovene skal udvikle sig i mht. træarter, hugstplaner osv.

Men også alle andre aspekter af driften skal gennemgås, herunder naturpleje, friluftsliv, kulturmiljø, biodiversitet mv.

Processen omkring revisionen vil være karakteriseret ved åbenhed, det bliver muligt at komme med forslag til driftsplanen både før og efter enheden har revideret driftsplanen, og fremlagt et forslag til kommentering. Vi sigter efter at orientere om processen via hjemmesiden, men vi stiller også gerne op til møder arrangeret af lokale foreninger / borgere for at fortælle om arbejdet.

Der blev spurgt til om Nationalparken er høringsberettiget - også nationalparken har mulighed for at komme med forslag til revisionen af driftsplanen.

Noget af det helt nye i forbindelse med revisionen er, at alle vore arealer skal inddeles i zoner. I planlægningen for aktiviteter og faciliteter vil der fremover ske en zonerings af alle de af Naturstyrelsens arealer, som ikke er omfattet af adgangsforbud. Der benyttes følgende zonetyper: **stillezone**, **friluftszone** og **facilitetszone**. Zonetyperne giver en indikation af den fremtidige prioritering på arealerne i forhold til nye og drift af eksisterende friluftsfaciliteter, samt hvor forskellige aktiviteter afvikles mest hensigtsmæssigt. Nedenfor beskrives betydningen af de forskellige zoner, mens konkret zonerings af de enkelte arealer fremgår af driftsplanens områdeplaner.

I **stillezoner** skal især mulighederne for at opsøge stille naturoplevelser sikres. Stillezoner er – som det generelt er tilfældet for Naturstyrelsens arealer – åbne for publikums færdsel, men der vil ikke blive etableret større publikumsfaciliteter eller afholdt organiserede aktiviteter i denne type zone. Som udgangspunkt friholdes disse områder for skovlegepladser, grillhytter, lejrpladser og lignende. I områder, der udpeges som stillezone, og hvor der i dag måtte være større publikumsfaciliteter, vil disse på længere sigt blive fjernet.

De fremtidige stillezoner ved Naturstyrelsen Kronjylland vil typisk blive foreslået udlagt i områder, hvor der i forvejen er få eller ingen faciliteter, og som i dag kun besøges i begrænset omfang. I stillezoner vil der generelt findes enkelte faciliteter, som specifikt understøtter den stille oplevelse af natur og landskab. Vandreruter giver adgang til stille naturoplevelser og steder til fordybelse og kan derfor også gå gennem stillezoner. Som udgangspunkt gives der ikke tilladelse til afholdelse af organiserede arrangementer i en stillezone.

I **facilitetszoner** prioriteres investeringer i nye – og i vedligeholdelse af eksisterende – faciliteter, der fremmer mulighederne for friluftaktiviteter. Et konkret eksempel kan være shelterpladsen ved Kalø Hovedgård, her etableres også en plads med udstrækning- og motionsredskaber for løbefolket.

I **friluftszoner** kan der gennemføres mange forskellige friluftaktiviteter. Det gælder såvel uorganiserede som organiserede arrangementer og aktiviteter. Investeringer i nye faciliteter til friluftslivet vil i fremtiden blive nedprioriteret i friluftszonen set i forhold til facilitetszonen. Det betyder, at der i friluftszone i dag er faciliteter, som på længere sigt udfases til fordel for opretholdelse og nye investeringer indenfor facilitetszonerne. Derimod vil almindelig færdsel i området stadig blive understøttet i form af diverse vandre- og motionsruter samt cykel- og ridestier.

Vi har ikke på forhånd lagt os fast på en fordeling af de forskellige zoner, men vi tænker at overordnet vil det blive noget i denne retning; stillezoner udgør ca. 25 %, facilitetszoner ca. 5 % og friluftszoner omkring de 70 %.

Vi kan stadigvæk – hvis det skønnes nødvendigt – udlægge en midlertidig beskyttelse af et afgrænset område. Det kan være at vi bliver opmærksomme på tilstedeværelsen af en særlig sårbar art.

FS: Tilsidesættes gældende aftaler med fx Dansk Orienteringsforbund med en zonerings?

PEB: Vi mener ikke at dette vil ske, men vi vil drøfte spørgsmålet med vore kolleger i den centrale del af styrelsen. Så vi får en fundet en hensigtsmæssig løsning for alle brugergrupper.

Der blev endvidere spurgt til om vi ikke kunne specificere tilladelserne i vores Webbookingsystem. Der savnes bl.a. en henvisning til hvilke områder, som arrangementet skal holdes sig fri af. Der hentydes til det vi ved NST Kronjylland i dag kalder naturzoner. Vi ser på om det er noget vi kan ændre, så det bliver mere overskueligt for de der modtager tilladelser til aktiviteter.

Vi lovede på mødet at medbringe eksempler på zonerings til mødet i efteråret.

Punkter til orientering:

Livstræer – en opfølgning fra sidste møde orientering om projektet med at der udpeges 5 livstræer per ha. Processen har været påvirket af manglende udvikling af digitalt værktøj til selve udpegningen. Det var meningen, at der skulle udvikles en simpel APP til mobiltelefoner, så alle med denne APP kunne udpege forslag til

livstræer. Arbejdet med udviklingen er endnu ikke klar, og vi vil derfor ikke igangsætte flere initiativer i projektet før end APP'en er på plads. I Sønderjylland skal der til sommer afholdes et stort spejderstævne med flere tusinde deltagere. Her vil man forsøge at lade Livstræeprojektet indgå som en del af mange aktivitetstilbud. Så forhåbentligt kommer der efterfølgende en hel del spejdergrupper og banker på hos os, og fortæller os at de gerne vil udpege livstræer.

Deling af Naturstyrelsen i 2 styrelser.

Naturstyrelsen har ca. 1.250 medarbejdere, hvoraf ca. 850 er ansat på de [lokale naturforvaltningsenheder](#) rundt om i landet. De øvrige ca. 400 medarbejdere er placeret i den centrale styrelse i København. Naturstyrelsen bliver 1. juli til to styrelser. Naturstyrelsen får hovedsæde i Randbøl, og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning oprettes i København.

Naturstyrelsen

Naturstyrelsen skal forvalte Miljø- og Fødevareministeriets cirka 200.000 hektar skove og naturarealer, så der skabes størst mulig værdi for samfundet i form af gode rammer for friluftslivet, beskyttelse af naturen og effektiv drift af styrelsens skove og andre naturarealer. Naturstyrelsen skal gennemføre praktiske opgaver inden for jagt- og vildtforvaltning og konkrete friluftslivs- og naturprojekter - ofte i samarbejde med andre myndigheder, organisationer og frivillige. Ny direktør for Naturstyrelsen bliver Peter Ildsøe, der tidligere har været både skovrider og vicedirektør i Naturstyrelsen.

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA)

Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning er overordnet statslig myndighed for vand og natur. Den skal betjene miljø- og fødevareministeren med udvikling af politik, rammer og lovgivning. Styrelsen løser de planlægnings- og myndighedsopgaver, herunder administration af tilskud til skov-, vådområde- og vandløbsprojekter, som den gamle Naturstyrelse løste. Styrelsen har ansvar for overvågning af vand og natur og for grundvandskortlægning. Naturstyrelsens nuværende direktør, Hanne Kristensen fortsætter som direktør for SVANA. Helt konkret betyder delingen intet for NST, KJY, idet vore de af vore kolleger ved KJY, som skal over i den nye styrelse SVANA forbliver ved Kronjylland med adresse ved Fussingø.

Status for Nationalpark Mols Bjerges velkomstcenter ved Kalø

Danmarks Naturfredningsforening (DN), Samråd Østjylland er voldsomt imod etableringen af et velkomstcenter ved Kalø. DN mener at placeringen er uheldig og er en tilsidesættelse af Kystbeskyttelseslinjen.

Rådet blev allerede ved mødet i foråret 2015 orienteret af sekretariatsleder, Mika Leth Pedersen om nationalparkbestyrelsens arbejde med at etablere et velkomstcenter ved Kalø Slotskro.

Nationalparkbestyrelsen nedsatte allerede i dens første periode et udvalg, der skulle arbejde for at etablere et besøgscenter. I august 2013 kom udvalget med

en indstilling til bestyrelsen. Der var skitseret to scenarier – en central placering eller en placering sammen med andre institutioner. Ved den efterfølgende afstemning om en centralplacering stemte 8 for Kalø, 4 stemte for alternative placeringer, Peter Brostrøm stemte blankt, netop for at undgå at påvirke afgørelsen om velkomstcenterets placering.

Efter at bestyrelsen besluttede sig for en placering af et kommende velkomstcenter ved Kalø, henvendte Nationalparken sig til Naturstyrelsen som er lodsejer. Direktionen i Naturstyrelsen imødekom forespørgslen ved bl.a. at stille klare forudsætninger for evt. etableringen af velkomstcenteret ved Kalø, herunder størrelsen af byggeriet samt at funktioner som cafe/kro, kiosk og offentlige toiletter skal indgå i det evt. kommende velkomstcenter.

Intentionen med et nyt velkomstcenter er, at det vil blive rykket lidt væk fra kysten, det nye center vil blive mere skjult fra udsigten fra vejen, og strandengen vil blive ført tilbage til en mere naturlig tilstand. Den nuværende kro, kiosk og parkeringsplads udlægges efterfølgende til græsanlæg/strandeng. Parkeringspladsen flyttes til et område nord for Hack Kampmann's hus, Strandhuset.

Nationalparkbestyrelsen har iværksat en runde, hvor interesserede arkitektfirmaer kan rejse ønske om at deltage i arkitektkonkurrencen, som så ventes sat i gang senere i år. Når endeligt forslag til et velkomstcenter foreligger skal lokalplanen tilpasses inden et evt. byggeri kan påbegyndes.

Det skal derudover bemærkes, at økonomien for Naturstyrelsen omkring forpagtningen af kro og kiosk ikke skal forringes i forhold til nuværende indtægt. Så Nationalparken skal betale forpagtningsafgift knyttet til et evt. kommende velkomstcenter.

NST og NP har i flere omgange orienteret offentligheden om projektet, der blev således allerede i marts 2014 afholdt offentligt annonceret i Rønne, hvor Nationalparken redegjorde for sine planer. Senest er der blevet orienteret detaljeret om Nationalparkens planer på et velbesøgt offentligt møde i februar i år på Højskolen ved Kalø.

JK: På en studietur til nationalparker i England var en af de helt klare erfaringer, at velkomstcentre skal placeres ved helt naturlige besøgssteder. Alt andet er på forhånd dømt til at mislykkes.

CS: Vi lokale forstår slet ikke at DN har den følelsesmæssige holdning til sagen. Det er et gammelt sommerhus, der står med en noget usikker sokkel og en uskøn fremtoning. Hvorfor vil DN ikke være mere strategisk og medvirke til en udvikling af området, i stedet for at risikere en løbende reparation af kro og kiosk, med bevaring af en uskøn bygning til resultat.

OH: Hvad med den fremtidige drift af et nyt velkomstcenter.

PEB: Driften af velkomstcenteret vil blive budgetteret ind i Nationalparkens udgifter. Men der må også påregnes, at der vil være en del indtægter fra driften af velkomstcenteret ligesom at Nationalparken jo allerede i dag har udgifter

knyttet til sekretariatets medarbejdere som fremover får arbejdsplads på velkomstcenteret.

Eventuelt. Der blev spurgt til NST, KJY's engagement i Naturpark Randers Fjord. NST, KJY har ikke været meget involveret i naturparken, idet vi kun har ganske få arealer i naturparkområdet. NST administrerer de yderste Polde i udmundingen af Randers Fjord. Disse sandbanker er fuglereservater og uden adgang for publikum fra 1. april til 15. juli.

Næste møde i Brugerrådet er ved Fussingø d. 4. oktober.